

Kritik mot Skatteverket för handläggningen av ett folkbokföringsärende

Beslutet i korthet: Fråga om behörigheten att anmäla inflyttning enligt folkbokföringslagen för någon annan.

Anmälan

AA framförde i en anmälan klagomål mot Skatteverket med anledning av bl.a. handläggningen av ett folkbokföringsärende avseende hennes far BB. Hon uppgav i huvudsak följande. BB och hans sambo CC utvandrade från Sverige till Spanien år 2008. Under det att BB vistades på sjukhus i Sverige gjorde CC i oktober 2011 en anmälan om återinvandring avseende BB. Till följd härav beslutade Skatteverket att på nytt folkbokföra BB i Sverige två dagar innan han avled. – AA gjorde gällande att anmälan och ändringen av BB:s folkbokföring hade skett utan hans medgivande.

Utredning

Handlingar i det aktuella ärendet begärdes in och granskades. Härav framgick att anmälan om flyttning till Sverige för BB gjordes hos Skatteverket den 17 oktober 2011 och att han folkbokfördes i landet den 20 oktober. I ärendet fanns en notering med lydelsen ”Den sökande är inte på plats pga sjukdom (se intyg) och anmälan är därför inte underskriven”. Vidare fanns i ärendet ett intyg, daterat den 3 oktober 2011, från ett sjukhus som angav att BB låg nedsövd i respirator. I ärendet fanns även kopia av BB:s nationella identitetskort.

Skatteverket anmodades att lämna upplysningar och yttrande om handläggningen av folkbokföringsärendet. Härvid skulle särskilt framgå vem som gjorde anmälan om flyttning och vilka överväganden som gjorts i fråga om anmälares behörighet. Skatteverket inkom, genom verksjuristerna DD och EE, med ett remissvar och anförde följande.

Utredningen

Skatteverkets huvudkontor har hämtat in yttrande från Skatteverkets Västra region. Av yttrandet framgår i huvudsak följande.

CC anmälde den 17 oktober 2011 på Servicekontoret i Nordstan att hon och hennes sambo BB flyttade från Spanien tillbaka till Sverige. CC lämnade in två anmälningar om flyttning till Sverige, en för sig själv och en för BB. BB kunde personligen inte

närvara vid inlämnandet av anmälan på grund av sjukdom och till hans anmälan bifogades ett intyg från Östra Sjukhusets avdelning 302. Av intyget framgick att BB var inlagd på avdelningen och låg nedsövd i respirator. CC legitimerade sig med sitt svenska pass och visade samtidigt upp BB:s svenska nationella identitetskort. Av de inlämnade anmälningarna framgick att BB:s och CC:s avsikt var att komma hem till Sverige och stanna här tills vidare. De skulle flytta till adressen (*adressen här utelämnad; JO:s anmärkning*) den 20 oktober 2012.

BB var, enligt egen anmälan, sedan den 9 september 2008 avregistrerad från folkbokföringen som utflyttad till Spanien. CC avregistrerades genom Skatteverkets beslut den 31 mars 2010 från folkbokföringen så som utflyttad till samma adress i Spanien som BB. Av utredningen hade det bl.a. kommit fram att hon och BB hade bott på samma adress i Sverige under tio år före utflyttningen.

Eftersom CC och BB hade varit sammanboende i mer än tio år, då de gemensamt flyttade tillbaka till Sverige och då de skulle bo på samma adress utgick Skatteverket från att CC agerade som ombud för BB och att hon som hans sambo visste att hans avsikt var att flytta hem till Sverige och bo här.

Mot denna bakgrund var Skatteverkets bedömning att BB på nytt kunde bli folkbokförd i Sverige, trots att han personligen inte lämnade in sin anmälan om flyttning till Sverige. BB registrerades som återinvandrad i folkbokföringsdatabasen den 20 oktober 2011.

Bedömning

Enligt 23 § folkbokföringslagen (1991:481) ska en anmälan enligt lagen göras skriftligen, om inte annat anges. Av andra stycket framgår att om det finns särskilda skäl får Skatteverket begära att anmälan eller uppgift ska lämnas vid personlig inställelse.

I förarbetena till bestämmelsen (prop. 1990/91:153 s. 138) sägs att möjligheten att kräva personlig inställelse bör användas sparsamt och endast i de fall då det är av väsentlig betydelse för en riktig folkbokföring. Som exempel nämns språksvårigheter och oklara personuppgifter.

Av Skatteverkets ställningstagande ”Personlig inställning vid inflyttning från utlandet” (dnr 131 30485-06/111) framgår att en anmälan om återinflyttning från utlandet i normalfallet bör lämnas vid personlig inställelse. Syftet är att minska risken för en felaktig folkbokföring. Av ställningstagandet framgår vidare att den inflyttade så långt som möjligt ska styrka sin identitet och andra personuppgifter.

Av utredningen framgår att anmälan för BB var skriftlig. Det finns inte något krav på att anmälan ska undertecknas egenhändigt.

I normalfallet kräver Skatteverket vid anmälan om flyttning till Sverige personlig inställelse. Att den återinflyttande personen befinner sig på sjukhus och där vårdas i respirator hör inte till normalfallet. När ett sådant förhållande framgår av ett intyg från vårdgivaren, skulle ett krav från Skatteverket om personlig inställelse te sig orimligt. Skatteverkets uppfattning är att personlig inställelse inte kan krävas av den enskilde i en sådan situation.

Skatteverkets bedömning är att handläggningen av det nu aktuella ärendet har följt aktuella bestämmelser.

AA yttrade sig över remissvaret.

Bedömning

Av utredningen i ärendet framgår att BB sedan år 2008 varit avregistrerad från folkbokföringen som utflyttad till Spanien och att hans sambo CC den 17 oktober 2011 gjorde en anmälan till Skatteverket om att BB avsåg att flytta tillbaka till Sverige tre dagar senare. Till anmälan fogades kopia av BB:s nationella identitetskort och ett intyg, daterat två veckor före anmälningstillfället, från ett sjukhus vari

angavs att BB låg nedsövd i respirator. BB registrerades den 20 oktober som återinvandrad. Beslutet grundades på den av hans sambo gjorda anmälan.

Skatteverket har till stöd för beslutet anfört i huvudsak att myndigheten utgick från att CC agerade som ombud för BB eftersom de hade varit sammanboende i drygt tio år och då även hon anmälde flyttning till samma adress som för BB. Vidare har Skatteverket anfört att det inte finns något krav på att anmälan ska vara egenhändigt undertecknad.

Vad som framkommit föranleder följande uttalanden från min sida.

Enligt 26 § första stycket 1 folkbokföringslagen (1991:481), FBFL, ska anmälan om inflyttning göras av den som har flyttat in från utlandet. Vad gäller barn finns dock en särskild bestämmelse i 30 § FBFL som anger att anmälan om flyttning ska göras av barnets vårdnadshavare. Vidare föreskrivs i 23 § FBFL att anmälan som huvudregel ska vara skriftlig samt att Skatteverket, om det finns särskilda skäl, får begära att anmälan eller uppgift ska lämnas vid personlig inställelse.

Som Skatteverket har anfört i sitt yttrande är det i och för sig riktigt att det inte finns några bestämmelser som anger att anmälan om flyttning ska vara egenhändigt undertecknad. Av den ovan nämnda bestämmelsen i 26 § FBFL framgår emellertid att det är den person vars folkbokföring anmälan avser som ska göra anmälan till Skatteverket. Undantag härifrån gäller endast i fråga om barns flyttning.

Av det nyss sagda följer enligt min uppfattning att en flyttanmälan som görs av någon annan än den person som anmälan avser förutsätter – i annat fall än då vårdnadshavare anmäler flyttning för barn – att anmälaren kan styrka sin behörighet att agera för den enskildes räkning genom att uppvisa fullmakt eller förordnande som god man eller förvaltare enligt föräldrabalken. I annat fall ska anmälan avvisas. Jag anser således inte att anmälarens behörighet lagligen kan grundas på förhållanden som att anmälaren står i en viss personlig relation till eller är släkt med den person som anmälan avser.

Sammanfattningsvis anser jag att Skatteverket borde ha avvisat CC:s flyttanmälan avseende BB på grund av att hon saknade behörighet att göra denna. Det var följaktligen fel av myndigheten att grunda beslutet om ändring av BB:s folkbokföring på hans sambos anmälan. Skatteverket förtjänar därför kritik.

Vad AA i övrigt har anfört föranleder inte någon ytterligare åtgärd eller något uttalande från min sida.

Ärendet avslutas.